

ГРБОТ НА ЖЕЛКАТА

ТОМАС КИНГ

Изданието е поддржано од
Советот за уметност на Канада

Canada Council Conseil des arts
for the Arts du Canada

БИБЛИОТЕКА – АКВАМАРИН

Главен уредник
Филип Димевски

Јазична редакција
Филип Димевски

Наслов на оригиналот:
Thomas King
The Back of the Turtle

**Copyright © 2014 by Dead Dog Café Productions Inc.
By arrangement with Westwood Creative Artists LTD.**

Компјутерска обработка
Бегемот

Ликовно уредување
Наталија Лукомска

© Сите права на изданието ги има БЕГЕМОТ ДООЕЛ – Скопје. Забрането е копирање, умножување и објавување на делови или на целото издание во печатени или електронски медиуми без писмено одобрение од издавачот.

ГРБОТ НА ЖЕЛКАТА

ТОМАС КИНГ

(РОМАН)

превод од англиски јазик
Кристина Димкова

Скопје, 2020

За песните и пејачите

ПРОЛОГ

ПРВА СВЕТИНА.

Брегот во сенки, маглата наталожена на хоризонтот. Вода, земја и линијата на плимата.

И така ќе почне.

СЕДЕА ЗАЕДНО НА СТРМНИОТ БРЕГ над водата и ја чекаа зората. Крисп извади јаболко од џебот, го подели со ножот и ја подаде подебелата половина кон песот.

– Ова ти е материјата на создавањето – рече – и лек за цревата.

– Види онде! – Крисп се поднаведна и мижурна кон мрачнината.

Далеку удолу, кај кривината на патеката, една фигура никна од дрвјата и го започна последното симнување кон плажата.

– Ене го, ко што предвиде.

Песот за’ржа и двај се крена на нозете.

– Си знаел ли дека среќата може да се прочита на лицето, а судбината да се открие со прашања?

Песот ја крената глава и го душна воздухот, ја отвори муцката и почна нежно и тивко да цвили.

– Добро, добро – рече Крисп. – Ама запомни, ова беше твоја идеја.

И тогаш песот замина, со лесен трк низ рамнината, слезе надолу од стрмнината, земајќи залет дури јуреше

да го затвори јазот. Крисп лежеше на тревата и го чекаше сонцето. – Да, господару Пес – шепна, никому особено. – Арен сум, ако и ти си арен.

1

ЧОВЕКОТ СТОЕШЕ НА РАБОТ НА ПЛАЖАТА, во сенките од обесените кедри, и ја слушаше густата пена од брановите како надоаѓа од длабоката вода. Тука плажата остро се издигнуваше, песокот на височинката беше мек и сув. Подолу, брегот беше тврд и влажен, а отпечатоците од стапалата исчезнуваа по секој чекор.

Не го чу песот сè додека не скокна од папратите и џбуновите. Протрча до него, пресече еден широк лак на песокот и одгалопира назад, фрчејќи и треперејќи.

– Тука си бил.

Можеше да запали оган за да ги набрка студот и влагата. Огнот би му ја олеснил болката во рацете и би можел да го стопли тапанот, ако го превртува на едната страна, па на другата, сè дури топлината не ја оптегне кожата во дрвената рамка.

– Што викаш, а? Сакаш оган?

На далечниот стрмен брег над плажата, ѕвездата на мотелот светкаше со бледосина боја. Некогаш, веројатно кога мотелот бил нов, на неонското светло пишувало „Мотел „Океанска ѕвезда“, „Слободни соби“ и „Добро дојдовте“, но густата магла и разјадувачкиот солен воздух го беа направиле неверојатен.

Помисли дека за луѓето што шетаат среде осамата на плажата овој знак би можел да претставува иритирачка појава, но како што се пробиваше низ песокот, четирите букви што беа останале му се чинеа необично охрабрувачки.

Небаре стариот мотел означуваше некакво место за засолнување и безбедност.

Застана и клекна. Песокот беше темен и убав. Густ. Сличен на глина. Зеде еден грст и го стисна колку што можеше посилно. Потем го пушти долу и гледаше како паѓа и се топи.

– *Post hoc* – рече никому посебно – *ergo propter hoc*.

Зад себе го чувствуваше сонцето како се извива од зад планините како светол бран. Повторно го допре песокот и се обиде да се сети кое од водните животни ја донесе првата грукта земја.

– Бизамскиот стаорец – му кажа на песот. – Или, пак, беше видрата.

Згазна во разбрануваната пена и чекаше. Нема да трае долго. И потоа водите ќе се разделат, рамниот песок ќе се издигне од осеката, влажен и темен, како грпка на некое огромно морско суштетство, а патеката кон осаменото мноштво карпи во далечината ќе се расчисти, права и тесна.

Апостолите.

За време на поголемиот дел од плимскиот циклус, тие беа само мноштво потонати мрачни спили, тепани од брановите. Но, кога Месечината ќе го свртеше својот лик кон земјата, морето ќе се повлечеше за да ги открие високите столбови од базалт измазнети и изострени од ветрот и водата, навалени кон морето и потпрени на брзите струи.

Песот зајачи и погледна назад кон високиот песок.

– Во ред е – рече човекот – не мораш да доаѓаш.

Едно време, пониските делови на Апостолите беа покриени со портокалови морски ѕвезди, црни школки и виолетови морски ежиња. Црвените краби се разбегуваа низ пукнатините и дупчињата, а зелените морки анемони се разлетуваа по карпата како трева.

Сега не.

Сега сè што остана од таа заедница беа побелените тела на школките сè уште закачени на карпата. Како што беа додека беа живи.

Невозможно беше да се избегнат кртите школки, кои на секој чекор се распрснуваа под неговите стапала. Самата карпа отпрвин беше мазна и лизгава, додека човекот се качуваше, постепено базалтот стануваше рапав, изрежан со длабоки канали и остри вдлабнатини. Близу до врвот, најде едно тесно седло, привремено засолниште, место од кое се гледа плимата како доаѓа и го отсекува бегството.

Бил тука порано. И секојпат се враќаше на плажата пред морето да ги проголта карпите.

Не овој пат.

Се сврте кон источните планини, го настрани тапанот за да го фати изгрејсонцето и ја почна меморијалната песна. Ама, еленската кожа беше премногу мека, премногу влажна. Ударите се одлизнуваа, а неговиот глас се давеше во бучната вода. Во далечината, можеше да го види песот легнат на повисоката почва.

И во тој миг, во тој миг, помисли уште еднаш да се врати.

Но, патеката за назад сега беше само сеќавање, сета безбедност беше задушена додека морето ги обвиваше Апостолите во мастило и пена.

Одново ја почна песната, го фати ритамот и ја зголеми висината, така што гласот му се разлеваше над острата пенлива гривна на брановите. Сонцето беше веќе изгреано, а небото сино и јасно. Ќе биде убав ден.

И кога се заврте назад кон океанот за да ја охрабри плимата, тапанот му умре в раце.

– Не!

Маглата се појави од никаде. Осојна и мрачна, со зината уста, иташе над водата и ја проголта сета зора.

– Не, не, не, не!

Се струполи на седлото. Значи вака ќе биде. Без сонце. Без сино небо. Без последен поглед кон шумата и планините. Само влажен амбис и силниот татнеж на брановите.

Прекрасно!

Сакаше сончевина, немаше намера да умира на сенка. Така го живееше животот. Не бараше многу. Осека, за да стигне до карпите. Плима, за да не може да се врати. Малку осаменост и малку светлина, за да го види светот во мигот кога ќе го напушти.

И еве ти ја пак таа магична магла и, додека гледаше, дрвјата, планините и песот на плажата исчезнаа без трага.

Добро. Без сонце.

Нека биде така. Ако е таква работата, нека биде. Ја соблече јакната и ја испружи на карпите. Меката јакна од кожа и платно, црно-жолта, со натпис „Саем Кроу“ напишан на грбот над една панорама од типични шатори, со знаменце на кое пишува: „Паувау главен град на светот.“ Ова беше посебна јакна, силна и моќна, а дури ни на Сони, кој знаеше бескрајно да дрдори за спасување, не му пречеше кога ја носеше.

Фотографијата му беше во џебот од кошулата. Немаше потреба повторно да ја види. Ја беше видел илјадници пати.

Ги симна очилата, ги соблече останатите алишта и повторно ја почна песната, овој пат посилено, вперувајќи го гласот кон срцето на маглата. Но, големите бранови се оградуваа од церемонијата. Јуреа над Апостолите, а него го тргаа настрана. Тапанот веќе беше мокар, но никогаш не звучел подобро. Можеби пеењето в магла е како пеење в бања. Можеби акустиката е секогаш подобра на влажни места.

Плимата го тегнеше, се обидувааше да го повлече.

– Набргу! – викна, прекинувајќи ја песната и втерувајќи се подлабоко во карпата. „Ама сè уште не!“

И тогаш го почувствува.

Нешто во водата го допре, му ја зграпчи ногата за миг и потем замина. Веројатно мала рипка или некое парченце ѓубре. Или, можеби, нешто поголемо. Нешто што бара оброк. Ги повлече нозете уште погоре кон карпата и го гледаше океанот како се мати под него.

Отпрвин не го виде. Ги виде само бледите сенки на плимата. И тогаш се појави. Дланка се подаде од водата, потем цела рака, кривка, слаба гранка фатена во поплава.

А потем прамен црна коса што лебди околу детско лице.

Веднаш се помести и посегна по раката, токму кога еден бран му се одби од грбот и го спростре, солта му навлезе во носот и во устата како крв, водата му ги гореше очите. Уште два брана се одбија од него пред повторно да го најде детето, овој пат беше поблизу, речиси до стапалата.

– Држи се!

Му ја фати раката, чудно, рамото му се изврти под притисокот додека чекаше водата да го донесе детето поблиску до карпите. Потем го свитка грбот и силно повлече со едно долго движење.

Млада девојка.

Слаба како сламка. Студена и гола како него.

– Во ред е. – Ја прегрна за да не му се лизне. – Во ред е.

Ја чувствуваше како се тресе и посака да имаше нешто топло за да ја завитка. Но, алиштата му ги немаше. Ги беше однела водата.

Освен јакната.

Беше однесена во една пукнатина. Кожата беше накривната и ладна, но сеедно, ја покри со неа, надевајќи се дека барем малку ќе ја заштити од ветерот и прскањето.

Нежно го залула девојчето обидувајќи се да го утеши. – Во ред е.

Брановите сега доаѓаа побргу без речиси никаков застој меѓу нив за да земеш здив. Во тој миг, девојчето се сврте и се обиде да се ослободи, ги крена рацете како да сака да се врати во водата.

– Не – нежно ѝ рече, повлекувајќи ја назад, токму кога уште еден бран плесна во Апостолите и ги фрли обајцата наназад.

– Пичка ти мајчина!

Базалтот му ги исече рамото и бутот и ја почувствува топлата крв на кожата. Сега го држеше девојчето само со едната рака, но додека се бореше да се врати во седлото, виде второ тело како се подига од витлите.

– Остани тука! – Го крена девојчето во седлото, ја натера да ја префати карпата со рацете и бргу се лизна надолу по карпата обидувајќи се да најде издигнатина на која ќе може да застане.

– Тука! – викна. – Тука сум!

И наеднаш морето оживи од луѓе. Фати едно момченце за коса и го одвлечка до карпите. Потем едно девојче и една постара жена. Уште еден бран, и еден постар човек. Двајца млади мажи. Сите голи и премрзнати. Устите им беа полни со вода. Очите диви од живот.

Внимателно, со болки во рацете и во грбот, ги фаќаше еден по еден, сè дури не се собраа дузина души залепени еден до друг додека брановите татнеа околу нив.

И тогаш, без никаква друга причина освен исцрпеност и веселост, почна повторно да пее. Не меморијалната песна. Овој пат индијански воен танц. Жестока песна. Песна за војни. Оти сега ги знаеше овие луѓе. Тие беа морските луѓе. Првите луѓе. Оние што дошле од океанот кога светот бил нов. Долгата црна коса. Жестоките очи. Ја чуле песната и дошле за да бидат со него додека умира.

Или, можеби, ги повикал. Можеби беше време за нов почеток. Можеби беше време за близнаците повторно

да зачекорат по земјата и да ја вратат рамнотежата што беше загубена.

Го забрза ритамот и помисли дека токму песната ги донела тука, дека токму неговото пеење може да го запре океанот. И тогаш многу полека, глас по глас, почнувајќи со девојчето што прво посегна по него од водата, луѓето почнаа да пеат со него, нивните гласови стануваа посилни и поостри од неговиот.

Додека плимата не се крена повторно и маглата почна да се расчистува.

И тогаш кога меката светлина ги откри брегот и дрвјата, морските луѓе му ја допреа раката за возврат и повторно се лизнаа во смирената вода.

Остана да седи на седлото. А кога сонцето се врати и небото се вивна високо без облаци, зачекори кон брегот, барајќи го девојченцето со долгата црна коса, со надеж дека ќе се појави да го поздрави.

Но, единствената личност што го чекаше кога откуца до плажата, беше песот.